



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýľovou, Ph. D. ve věci

žalobkyně: **S. I.**
st. přísl. X.
t. č. pobytem X.

zast. advokátem Mgr. Vratislavem Tauberem
sídlem nám. 28. října 1898/9, 602 00 Brno

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 6. 2019, č. j. OAM-647/ZA-ZA11-K02-R2-2016,

takto:

I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 4. 6. 2019, č. j. OAM-647/ZA-ZA11-K02-R2-2016, **se ruší** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.

- II. Žalovaný je **povinen** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 12 342 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta Mgr. Vratislava Taubera.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a předcházející průběh řízení

1. Žalobkyně podala žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 6. 2019, č. j. OAM-647/ZA-ZA11-K02-R2-2016 (dále též jen „napadené rozhodnutí“), jímž bylo rozhodnuto o neudělení mezinárodní ochrany podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění ke dni vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „zákon o azylu“). Žalovaný napadené rozhodnutí vydal poté, kdy Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 27. 9. 2018, č. j. 34 Az 6/2017 – 44, zrušil první rozhodnutí žalovaného v téže věci, tj. rozhodnutí ze dne 15. 6. 2017, č. j. OAM-647/ZA-ZA11-K10-2016, jímž žalobkyni nebyla udělena mezinárodní ochrana. V tomto zrušujícím rozsudku se krajský soud neztotožnil se závěry žalovaného ve vztahu k neudělení humanitárního azylu (§ 14 zákona o azylu) nebo doplňkové ochrany [§ 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu] žalobkyni; žalovanému vytkl, že nedošlo k řádnému individuálnímu posouzení případu žalobkyně.
2. Hlavním důvodem podané žádosti žalobkyně byla naléhavá potřeba pomoci při nepřetržité péči o nemocného a nesvéprávného syna od nejbližší rodiny, kterou představuje hlavně dcera žalobkyně, její manžel a potomci. Krajský soud žalovanému ve zrušujícím rozsudku vytkl, že se rodinnou, sociální a ekonomickou situací žalobkyně zabýval jen v obecné rovině, aniž by posoudil konkrétní tvrzené potíže, hodnocení případu žalobkyně ve vztahu k existenci humanitárních důvodů považoval soud za nepřezkoumatelné a nedostatečné. O těžkém zdravotním postižení syna žalobkyně nebyly pochybnosti, syn je ze zdravotních důvodů zcela závislý na žalobkyni, a proto bylo nutno obě osoby posuzovat společně. V případě vážného zdravotního stavu syna žalobkyně soud shledal, že i povinnost vycestovat do země původu může pro něj znamenat zhoršení jeho zdravotního stavu či vážné ohrožení na životě. Těmito okolnostmi se žalovaný nezabýval, nezabýval se ani otázkou hrazení výdajů za léčbu na Ukrajině.
3. Krajský soud dále žalovanému vytkl, že neposuzoval zdravotní stav žalobkyně v kontextu se závažným zdravotním stavem jejího syna, o kterého žalobkyně celodenně pečuje a je rovněž jeho soudně ustanovenou opatrovnící. Přitom z mnoha konkrétně a podrobně uvedených okolností soud považoval za zřejmé, že náročnou péči o syna již nemůže žalobkyně zvládnout v domovské zemi sama. Krajský soud rovněž hodnotil kombinaci soužití vážně nemocného a retardovaného žalobce s žalobkyní v důchodovém věku jako výjimečné okolnosti a po podrobném odůvodnění uzavřel, že již samotným vycestováním žalobkyně a jejího syna do země původu může dojít k porušení jejich základních práv.

II. Napadené rozhodnutí

4. Žalovaný po zrušujícím rozsudku doplnil spisový materiál o aktuální informace o zemi původu žalobkyně a vydal napadené rozhodnutí. Původní rozhodnutí ze dne 15. 6. 2017, č. j. OAM-647/ZA ZA11-K10-2016, doplnil, otázkou udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu se zabýval na s. 8 – 12 napadeného rozhodnutí, otázkou naplnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu na s. 14 – 15 napadeného rozhodnutí.
5. Žalovaný neshledal žádný zvláštního zřetele hodný důvod pro udělení azylu podle § 14 zákona o azylu. Ve vztahu k synovi žalobkyně uvedl, že se sice jedná o zdravotně postiženou osobu, vyžadující pravidelnou péči, avšak její zdravotní stav je neměnný, nezvratný a ani rehabilitace v jeho případě nemají smysl. Jakákoliv predikce zhoršení zdravotního stavu syna žalobkyně v důsledku vycestování není založena na reálném základě (není podložena zdravotním posudkem). Ve vztahu k tvrzeným problémům s úhradou léčby na Ukrajině, na níž žalobkyni nepostačují její příjmy, žalovaný uvedl, že je na jeho uvážení, zda humanitární azyl udělí, přičemž má za to, že zákaz libovůle neporušil. Následně poukázal na zprávy shromážděné o zemi původu žalobkyně ve vztahu k probíhající reformě zdravotnictví, poukázal na to, že i žalobkyně může zdravotních služeb využít. Dojezdové limity zdravotní záchranné služby jsou stanoveny na 10 minut ve městech a 20 minut mimo město (žalobkyně naposledy žila ve městě X). Tyto skutečnosti snižují podle žalovaného relevanci obav žalobkyně, že by jejímu synovi nemusela být včas poskytnuta odborná pomoc. Co se týká úhrady léků a materiálu, žalobkyně se může obrátit na velké množství nevládních organizací či na charitu, může si též zažádat o dotaci na bydlení či na komunální poplatky. Podle žalovaného může žalobkyně synovi zajistit nezbytné celodenní ošetření buď v některém z funkčních stacionářů a ústavů, případně požádat o pomoc milosrdné sestry či o pomoc v podobě asistenční ošetrovatelské péče. Na Ukrajině existují rehabilitační kliniky s nepřetržitě poskytovanou péčí, soukromá zařízení, stacionáře a hospice s celodenně poskytovanou péčí. Žalobkyně nedoložila, že by se neúspěšně pokusila o některou z uváděných podpor požádat. Ukrajinské zdravotnictví poskytuje svým občanům adekvátní přístup k účinné a dostupné léčbě epilepsie. Žalovaný tedy dospěl k závěru, že na Ukrajině jsou splněny minimální zdravotní standardy a úroveň zdravotní péče pro potřeby žalobkyně i jejího syna.
6. Ve vztahu k možné existenci vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu žalovaný uvedl, že případné vycestování žalobkyně nepředstavuje ani rozpor s mezinárodními závazky ČR. Rodinné zázemí žalobkyně na území ČR není obecně vzato překážkou jejího vycestování (k tomu žalovaný citoval zejména z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2008, sp. zn. 5 Azs 46/2008). Žalobkyně má možnost zajistit si další pobyt pro sebe a svého syna na území ČR v režimu zákona o pobytu cizinců. Žalovaný dále předestřel možnosti transportu syna žalobkyně a uvedl, že jeho možná rizika u syna žalobkyně nebyla doložena. Žalobkyně případně může s ohledem na opatrovnictví svého syna na Ukrajinu vycestovat i bez něj, aby zařídila potřebné doklady k pobytu na území ČR.

III. Žaloba

7. Žalobkyně namítla, že žalovaný nerespektoval hned několik závazných právních názorů vyslovených v rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 27. 9. 2018, č. j. 34 Az 6/2017 – 44. Napadené rozhodnutí je cca z 80 % identické s předchozím, zrušeným

rozhodnutí. Aktualizovány byly jen zprávy o situaci v zemi a doplnění o probíhající reformy zdravotnictví na Ukrajině. Z dosavadních závěrů krajského soudu vyplývá, že v daném případě existují důvodné obavy, že pokud by byl cizinec nucen vycestovat do státu, jehož je státním občanem, hrozilo by mu skutečné nebezpečí vážné újmy, resp. že byly splněny podmínky pro udělení doplňkové ochrany.

8. Žalobkyně zdůraznila, že její žádost je třeba posuzovat nerozlučně s žádostí jejího syna V. I. (nar. X.), který má diagnostikovanou dětskou cerebrální paralýzu, episyndrom, imbecilitu a mentální retardaci. Každý den užívá léky. Nemůže bez matky (žalobkyně), která je jeho opatrovnící, „fungovat“, sám se nenají, neobleče, nemluví a nerozumí. Právě v tom žalovaný pochybil, neboť zdravotní stav žalobkyně neposuzoval v kontextu zdravotního stavu jejího syna, o kterého celodenně pečuje. Tuto péči již není žalobkyně schopna ze zdravotních důvodů vykonávat sama bez cizí pomoci v domovské zemi.
9. Žalovaný hodnotil zdravotní stav žalobkyně, aniž se nezabýval skutečným zdravotním stavem syna žalobkyně, jeho projevy a důsledky nejen pro žalobkyni, ale i pro ostatní pečující osoby. Syn žalobkyně musí být neustále pod dohledem, v prostředí, které důvěrně zná a v místě dostupné lékařské péče. Žalovaný sám poukázal na to, že na Ukrajině není zdravotní péče taková jako v ČR, osobní zkušenosti žalobkyně (rychlá záchranná služba dorazila při záchvatu syna na pomoc za hodinu) to dokresluje. Žalovaný pominul, že život syna žalobkyně je závislý hlavně na péči jeho matky (žalobkyně), sestry a celé její rodiny. Žalobkyně některé části napadeného rozhodnutí hodnotí jako absurdně kruté a bezohledně urážející obyčejné lidské cítění. Pokud syn žalobkyně nezůstane v ČR se svojí rodinou, zemře, neboť nikdo jiný než jeho rodina žijící v ČR s dostupností zdravotní péče (včetně léků z Německa a dojezdu záchranné služby) se o něj není schopen postarat.
10. Žalovaný naprosto nedostatečně zhodnotil poměrně kritickou rodinnou situaci žalobkyně s vážnými dopady na zdraví žalobkyně a jejího syna. Závěr žalovaného o nezvratnosti a neměnnosti zdravotního stavu syna žalobkyně, o dostupnosti léčby epilepsie v zemi původu, resp. o azylové irelevanci skutečností vyplývajících z lékařských zpráv, je zjednodušující a nekompetentní. Z obsahu správního spisu syna žalobkyně vyplývá, že jeho zdravotní stav neodpovídá možnosti vycestování do vlasti, samotná dlouhá cestovní zátěž v uzavřeném prostoru a následná změna prostředí včetně okruhu pečujících osob může mít do jeho zdravotního stavu vážný dopad. Těmito okolnostmi se žalovaný vůbec nezabýval, rizika situace, že by žalobkyně měla sama cestovní zátěž a změnu prostředí se synem zvládnout, nebyla vyhodnocena. Za situace, kdy synovi žalobkyně hrozí, že v případě neudělení doplňkové ochrany a vzniku povinnosti opustit území ČR zemře v důsledku nemožnosti péče o něj celou jeho rodinou, je zákonný požadavek § 14a zákona o azylu naplněn.
11. Žalobkyně dále popsala svůj zdravotní stav, resp. jeho zhoršení natolik, že již nadále není schopna se sama o svého syna postarat, a to v žádné zemi, o to méně pak na Ukrajině, kde je dostupnost zdravotnické péče nižší. Žalobkyně má esenciální hypertenze, závratě, nemůže někdy vstát ani chodit, užívá léky a buší jí srdce. Syn žalobkyně není schopen odpovídat na otázky a kvůli své diagnóze se o sebe nepostará. Na Ukrajině žalobkyně ani její syn nemají nikoho, kdo by jim mohl pomáhat. Matka žalobkyně má nyní přes 80 let a je nemocná. Sestra žalobkyně má 55 let, trpí

zdravotními problémy se srdcem a stará se o sestru. Syn žalobkyně vyžaduje stálý dohled a nikdy nebyl v ústavní péči nebo v jiném zařízení, žalobkyně by ho tam nedala. Proto s ním přijela za dcerou do ČR, která jim pomáhá. Museli přicestovat automobilem v roce 2014, neboť syn žalobkyně nezvládá jízdu autobusem. Syn pravidelně užívá mnoho léků, sám si je však nevezme. Je zcela vyloučeno, aby se vrátili na Ukrajinu, neboť tam jim nemá kdo pomoci, jejich rodina (rodina dcery žalobkyně) se nachází na území ČR a pomáhá žalobkyni s péčí o syna.

12. Syn žalobkyně pobírá invalidní a sirotčí důchod, avšak tyto příjmy nepokryjí životní náklady. Sestra žalobkyně kupuje léky a finančně je podporuje. Lékařská péče na Ukrajině je sice zdarma (návštěva lékaře), avšak léky si hradí sami, na což nemají dostatek peněz. Syn žalobkyně měl potíže s léky, při změně léků se mu zhoršil zdravotní stav. Užívá německé léky, avšak ty nejsou vždy dostupné. Zdravotní stav syna je nezvratný, rehabilitace nepomůže. Nemluví, nerozumí, nenají se, neobleče se, sám nikam nechodí a ani se neumyje. Do obchodu s ním nelze chodit, vadí mu mnoho lidí. Je neschopný cokoliv sám udělat. Je mentálně postižený, nerozumí slovním pokynům, nekomunikuje, musí si případně zvyknout na cizí lidi. I po vykonání toalety je potřeba, aby ho matka umyla. Když má epileptický záchvat, ztratí vědomí, musí mu pomoci otevřít pusku, neboť má pevně sevřené čelisti, zapadá mu jazyk, dusí se, nemůže se nadechnout a matka mu musí dát injekci. Když má těžké záchvaty, matka to sama nezvládne a musí zavolat záchranku.
13. Žalobkyně není objektivně schopna bez bezprostředního ohrožení života a zdraví svého syna vycestovat z ČR. Spekulace žalovaného o možnosti žalobkyně letět letadlem či vlakem postrádají za daného zdravotního stavu úsudek průměrného člověka. Rovněž možnost žalobkyně *„krátkodobě vycestovat na Ukrajinu za účelem vyřízení si nezbytných podkladů k legalizaci pobytu“* je nereálná z důvodu potřeby celodenní péče o syna (byť péče v řádu několika hodin může být žalobkyně zastoupena zbývajícím rodinou). Žalobkyně i její syn žádali o povolení k přechodnému pobytu podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých dalších zákonů (dále jen zákon o pobytu cizinců). Tyto žádosti však byly zamítnuty, neboť *„žadatelé nejsou rodinní příslušníci občana EU“*. O jiné pobytové oprávnění dle zákona o pobytu cizinců vyjma víza za účelem strpění pobytu žádat nemohou, neboť k podání takové žádosti jim nicméně nesvědčí fikce oprávnění k pobytu.
14. Skutečným důvodem žádosti žalobkyně není ryze snaha o legalizaci jejího pobytu na území ČR. V jejím případě jsou dány důvody doplňkové ochrany zakotvené v § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu. Vážnou újmu v případě nutnosti vycestovat po neúspěšné žádosti o pobytové povolení žalobkyně spatřuje v porušení mezinárodních závazků ČR, obsažených zejména v Úmluvě o lidských právech a základních svobodách (dále jen „Úmluva“). Konkrétně jde o porušení práva na rodinný a soukromý život a práva na ochranu zdraví jejího syna. Zdravotní stav syna žalobkyně byl v řízení prokázán. Tento stav je velmi vážný, syn nutně potřebuje nepřetržitou péči žalobkyně pro to, aby jeho život měl potřebnou lidskou důstojnost a aby se jeho zdravotní problémy neprohlubovaly.
15. Žalobkyně žije společně se svým synem, svojí sestrou, jejími dětmi a jejím manželem a toto rodinné společenství zaručuje synovi důstojný lidský život a zachování alespoň

stávajícího stavu, který je sice nezvratný, ale může se při vytržení z tohoto prostředí zhoršit, a to dokonce tak, že bude v bezprostředním ohrožení života, přičemž vážně hrozí jeho umístění do ústavu zdravotní péče, což jsou zařízení, která na Ukrajině zdaleka nemají potřebnou úroveň pro důstojné lidské žití. Hodnocení žalobkyní uváděných důvodů ze strany žalovaného je účelové. Důvody, pro něž žalobkyně žádá o mezinárodní ochranu, ji vedly k příjezdu do České republiky za svojí sestrou; hledala pomoc, když objektivně ztrácela schopnost zajistit synovi základní životní potřeby. V okamžiku, kdy nezískala pobyt, využila možnosti žádosti o mezinárodní ochranu formou ochrany doplňkové. Odkazy žalovaného na výšece rozsudků Nejvyššího správního soudu považuje žalobkyně za nepřipadné, neboť důvody vážné újmy vznikly až v okamžiku udělení výjezdního příkazu, resp. neudělení pobytového oprávnění.

16. Žalobkyně nesouhlasí ani s tím, jak žalovaný posoudil otázku možnosti udělit jí humanitární azyl. Jakkoli žalobkyně sama důvody po udělení humanitárního azylu nesplňuje, závislost jejího syna na její osobě staví důvody pro udělení mezinárodní ochrany do jiného světla. Není zřejmé, proč žalovaný toto zdravotní postižení nehodnotí jako způsobilé pro udělení humanitárního azylu, hodnocení humanitárních důvodů nelze proto mít za dostatečně odůvodněné.
17. Z těchto důvodů žalobkyně navrhla, aby krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

IV. Vyjádření žalovaného a replika žalobkyně

18. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě poukázal na emotivní ladění žaloby a zpochybnil vhodnost některých žalobních formulací. Uvedl, že se po zrušujícím rozsudku krajského soudu zabýval věcí velmi podrobně a se všemi aspekty zdravotního stavu syna žalobkyně i zdravotního stavu žalobkyně se vypořádal. Vyčerpávajícím způsobem žalobkyni vysvětlil, proč stav jejího syna nelze podřadit pod důvody zvláštního zřetele hodné, jež by odůvodňovaly poskytnutí humanitárního azylu. Žalovaný zdůraznil, že stejně jako zvládl syn žalobkyně žít na Ukrajině část života bez této širší rodiny a poté přicestovat dlouhé hodiny do zcela nového prostředí a adaptovat se zde, zvládne se stejným způsobem vrátit do jemu známého prostředí, z něhož byl před časem samotnou žalobkyní vytržen. Ani širší rodině žalobce podle žalovaného nic nebrání v realizaci rodinného života na Ukrajině.
19. K odůvodnění napadeného rozhodnutí, které považuje za právně i věcně správné, dále žalovaný dodává, že Ukrajina není v současné době zemí, která by vykazovala v jakékoli oblasti života jakékoli závažné deficity (vyhláškou č. 68/2019 Sb. byla zařazena na seznam bezpečných zemí původu). Zopakoval, že žalobkyně, resp. její syn, se pouze snaží najít cestu, jak zlegalizovat svůj pobyt na území ČR, když se jim to nepodařilo jiným způsobem.
20. V replice k vyjádření žalovaného žalobkyně uvedla, že okolnosti posuzované věci do jisté míry odůvodňují emotivní ladění žaloby, neboť žalovaný neprovedl dostatečně individualizované posouzení situace žalobkyně a oprostil se od běžného lidského citění. Žalovaný opominul, že péče žalobkyně o syna musí být neustálá, což lze na území ČR zajistit pomocí rodinných příslušníků; na území Ukrajiny neexistuje žádná

instituce, která by tuto péči mohla nahradit. Žalobkyně již z důvodu věku a zdravotních obtíží nezládne ve vztahu k synovi plnit takovou péči jako na Ukrajině, je odkázána na pomoc širší rodiny.

V. Posouzení věci krajským soudem

21. Krajský soud v Brně přezkoumal napadené rozhodnutí i řízení, které mu předcházelo, a to v rozsahu žalobních bodů, kterými je vázán, přičemž dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
22. Předně je nutno konstatovat, že žalovaný plně nerespektoval závazný právní názor, jímž byl při posouzení této věci vázán na podkladě rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 27. 9. 2018, č. j. 34 Az 6/2017 – 44. V něm byly srozumitelně vymezeny relevantní aspekty, k nimž bylo nutno přihlédnout při posouzení otázky, zda je na místě žalobkyni (a jejímu synovi) udělit doplňkovou ochranu podle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu. Jakkoli tento důvod pro udělení doplňkové ochrany, tj. situace, kdy by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, jde nad rámec směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (tzv. kvalifikační směrnice, srov. čl. 15), tuto skutečnost nelze přičítat cizinci k tíži (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2021, č. j. 5 Azs 162/2020 – 47). Jak se přitom uvádí v relevantní části důvodové zprávy k novele č. 165/2006 Sb., jímž byl § 14a do zákona o azylu vložen, „(n)ad rámec kvalifikační směrnice se proto doplňuje do definice vážné újmy, že za ‚vážnou újmu‘ se bude považovat i situace, pokud by vycestování cizince nebylo možné s ohledem na závazky plynoucí z mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána. Tradičně půjde např. o situace, kdy vycestování není možné s ohledem na respektování soukromí a rodinného života, tak jak je zakotveno v čl. 8 (Úmluvy).“
23. Správní soudy se otázkou možného porušení čl. 8 Úmluvy ve vztahu k důvodu pro udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu zabývaly opakovaně. Nejvyšší správní soud judikoval, že nepřiměřeným zásahem do soukromého a rodinného života, který si cizinec za dobu svého pobytu na území ČR vytvořil, obvykle bude dlouhodobý zákaz pobytu na území ČR. Takovým důvodem však může být i situace, kdy by si žadatel „vytvořil na území ČR takové rodinné či případně osobní vazby, že by nepřiměřeným zásahem do tohoto rodinného či soukromého života byla již nutnost pouhého vycestování z území ČR“ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008 – 71). Přestože čl. 8 Úmluvy neukládá státu všeobecný závazek respektovat volbu dotčených osob ohledně země jejich společného pobytu, resp. napomáhat rozvíjení vztahů mezi nimi (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 2. 2012, č. j. 2 Azs 38/2011 – 47), při stanovení rozsahu povinností státu je v každém případě nutné zvážit okolnosti konkrétní věci a posoudit, zda by nepřiměřeným zásahem do rodinného či soukromého života byla již nutnost pouhého vycestování z území ČR.
24. Krajský soud nepovažuje za nutné opětovně podrobně rozebírat skutkové okolnosti týkající se zdravotního stavu žalobkyně, jejího syna a skutečnosti týkající se rodinných

vazeb žalobkyně na území ČR, resp. jejich absenci (z hlediska další možné podpory žalobkyně a jejího syna) na Ukrajině. V tomto ohledu postačí odkázat na podrobné odůvodnění přecházejícího zrušujícího rozsudku v této věci (v bodech 15 – 18 byl shrnut relevantní obsah správního spisu a v bodě 30 byly zjištěné poměry žalobkyně shrnuty a vyhodnoceny), v tomto ohledu zůstal tvrzený skutkový stav nezměněn, resp. s ohledem na dobu, která uplynula od podání žádosti žalobkyně o mezinárodní ochranu lze předpokládat, že důvody, pro které žalobkyně o udělení doplňkové ochrany žádala, budou nyní ještě intenzivnější (s ohledem na pokročilý věk žalobkyně, její zdravotní problémy, jakož i dobu, kterou se svým synem v rodinném prostředí na území ČR strávila). Nutno stručně připomenout, že dcera žalobkyně je její nejbližší příbuznou, a je zároveň schopná a ochotná se na náročné péči o mentálně retardovaného syna žalobkyně, který celý svůj život trávil v rodině (nikoli v ústavní zařízení) podílet. Příbuzní žalobkyně, kteří dosud žijí na Ukrajině, nemohou z objektivních důvodů srovnatelnou podporu žalobkyni nabídnout.

25. Pokud žadatel o mezinárodní ochranu žije na území ČR s rodinnými příslušníky, přičemž vztahy mezi těmito příslušníky vykazují takový stupeň závislosti, který by mohl rozdělením rodiny v důsledku povinnosti vycestovat z území ČR představovat nepřiměřený zásah do rodinného či soukromého života žadatele, nebude zpravidla možné spokojit se s pouhým konstatováním, že žadatel a jeho rodinní příslušníci mají občanství země původu a mohou tam tedy společně odcestovat a rodinné vztahy zachovat (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2013, č. j. 5 Azs 7/2012 – 28). Právě tímto způsobem však žalovaný argumentoval (byť „nad rámec“ úvah o naplnění podmínek pro humanitární azyl) v napadeném rozhodnutí, kde na s. 11 rovněž poukázal na možnost žalobkyně krátkodobě vycestovat na Ukrajinu za účelem vyřízení si na některém ze zastupitelských úřadů ČR nezbytných podkladů k legalizaci jejich dalšího pobytu na území ČR s tím, že není nezbytné dlouhodobé vycestování jejího postiženého syna. Přestože žalovaný konstatoval, že je mu známo rodinné zázemí žalobkyně na území ČR, tyto rodinné vazby ve svém rozhodnutí nezohlednil, resp. je zcela upozadil, přestože již z prvního zrušujícího rozsudku krajského soudu v této věci vyplynulo, že právě kombinace zdravotních (žalobkyně, její syn) a sociálních, resp. rodinných důvodů (zajištění pomoci žalobkyni a péče o jejího syna rodinou dlouhodobě žijící v ČR), které potřeby žalobkyně a jejího syna zastřešují, činí z posuzovaného případu poměrně specifický a závažný případ. Na tomto závěru krajský soud při posouzení aplikace § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu i nadále trvá.
26. Krajský soud má za to, že žalovaný se při svém rozhodování opětovně dostatečně nevypořádal se skutkovými okolnostmi posuzované věci, neboť na straně jedné dostatečně nezohlednil závislost postiženého syna na žalobkyni ve spojení s tvrzenou skutečností, že žalobkyně se především z důvodu svého věku a zdravotního stavu o svého syna nezvládá postarat sama (ani na Ukrajině, ani v ČR). Nabízel-li na druhé straně žalovaný žalobkyni, aby její rodina (tj. rodina její dcery, která na území ČR dlouhodobě žije se svým manželem a dvěma nezletilými dětmi) realizovala společně s žalobkyní a jejím synem rodinný život v zemi původu žalobkyně, již se vůbec nezabýval tím, zda by naplnění tohoto požadavku mohlo být právně a fakticky uskutečnitelné, resp. zda by bylo možné od dcery žalobkyně, resp. její rodiny, rozumně očekávat, že bude žalobkyni do zemi původu následovat. V posuzované věci tedy bylo nutné důsledně vypořádat otázku, do jaké míry jsou žalobkyně a její syn,

který byl dosud odkázán na celodenní péči žalobkyně, závislí na ostatních členech rodiny, do jaké míry je jim znemožněn rodinný a soukromý život v zemi původu a zda lze od rodinných příslušníků žalobkyně rozumně očekávat, že vycestují do země původu společně s nimi (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 5. 2019, č. j. 7 Azs 435/2018 – 32), byť by se případně nemuselo jednat o dlouhodobé vycestování.

27. Žalobkyni je nutno dát opětovně za pravdu v tom, že její žádost bylo nutno posuzovat společně s žádostí jejího syna, který dosud byl a je odkázán na celodenní péči své matky, resp. dosud na ní byl zcela závislý. Žalovaný na jednu stranu argumentoval, že by žalobkyně mohla s žalobcem případně krátkodobě vycestovat do země původu za účelem vyřízení pobytového oprávnění podle zákona o pobytu cizinců. K tomu žalobkyni nabídl možné způsoby přepravy žalobce, nicméně již se nezabýval těžkostmi spojenými s tímto řešením, tj. přepravou, pobytem a případně opětovným návratem žalobkyně a jejího syna za rodinou v ČR v případě získání pobytového oprávnění. Zjištění, že by takový postup bylo možné realizovat (viz značně necitlivou argumentaci žalovaného, podle něhož mohla-li žalobkyně zajistit přepravu svého syna do ČR, může tak učinit i směrem opačným) ještě nemůže vést k závěru, že by jeho realizace nepředstavovala s ohledem na okolnosti případu (zdravotní stav a věk žalobkyně, zdravotní postižení syna žalobkyně a jeho další zdravotní komplikace) nepřiměřenou zátěž zúčastněných osob. Takovému závěru naopak skutkové okolnosti případu důvodně nasvědčují.
28. V tomto ohledu považuje soud s přihlédnutím k nezpochybnovanému zdravotnímu stavu syna žalobkyně za neadekvátní bážerovat na předložení důkazu (lékařského posudku) ve vztahu k vycestování syna žalobkyně, resp. klást žalobkyni k tíži, že tento posudek či lékařskou zprávu neopatřila. Pokud žalovaný považoval za klíčové, aby byl v řízení předložen lékařský posudek za účelem posouzení dopadů případného vycestování syna žalobkyně do země původu, spojeného s různými způsoby přepravy, změnou prostředí atd., a zároveň pokud nepovažoval za dostatečnou samotnou diagnózu syna žalobkyně (tj. stupeň jeho mentální retardace a s tím spojené obtíže, které si může v obecné rovině představit i laik), k níž je nutno připočítat též občasné epileptické záchvaty a další zdravotní obtíže, v kombinaci s věkem a zdravotním stavem žalobkyně, měl si takový posudek či vyjádření od příslušného specialisty obstarat (obdobně srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 5. 2019, č. j. 7 Azs 438/2018 – 32). Nejde přitom jen o cestování jako takové, ale např. též (ve vztahu k synovi žalobkyně) o vytržení z dosud známého rodinného prostředí (jen od podání žádosti o mezinárodní ochranu žalobkyně a jejího syna uplynulo přes 5 let) a zvykání si na prostředí nové, jakož i určitou míru stresu s tím spojenou.
29. Pokud žalovaný na s. 14 napadeného rozhodnutí citoval z judikatury Nejvyššího správního soudu (usnesení ze dne 8. 1. 2009, č. j. 2 Azs 66/2008 - 52, rozsudek ze dne 28. 11. 2008, sp. zn. 5 Azs 46/2008 – ve skutečnosti se jedná o výňatek z usnesení ze dne 21. 5. 2008, č. j. 5 Azs 16/2008 - 60), nejedná se o citace zcela příléhavé na posuzovaný případ, a to jednak s ohledem na skutkové odlišnosti posuzované věci a jednak s přihlédnutím k navazující judikatuře Nejvyššího správního soudu k této otázce. Z ní lze podle názoru krajského soudu dovozovat, že pokud má žadatel o mezinárodní ochranu na území ČR takové rodinné vazby, jež jsou spojeny se zázemím, podporou a pomocí při naplňování základních životních potřeb žadatele či životních

potřeb jeho rodinných příslušníků, správní orgán je povinen se takovými vazbami zabývat, resp. zabývat se nejen případnými právními, ale též faktickými překážkami přesunu rodinného života žalobkyně (tj. včetně jejího syna a její dcery, resp. její rodiny) do země původu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2013, č. j. 5 Azs 7/2012 – 28). V posuzovaném případě je přitom rodinné vazby žalobkyně na území ČR zajišťují žalobkyni a jejímu synovi též minimálně sociální a finanční podporu. Takto žalovaný nepostupoval, jakkoli z výpisu z CIS, založeného ve správním spise, vyplývá, že dcera žalobkyně na území ČR nepřerušeně pobývá od roku 1999 (9. 4. 1999 do 26. 1. 2017 zde měla trvalý pobyt občana 3. státu, pobyt byl ukončen z důvodu nabytí občanství ČR), žalobkyně zde má zetě a dvě vnoučata (nar. 2002 a 2000); požadavek žalovaného na vycestování této rodiny (zvláště s ohledem na děti, které se dceři žalobkyně narodily až na území ČR) si tak lze bez dalšího představit jen obtížně.

30. Jak uvedl Nejvyšší správní soud v naposled odkazovaném rozsudku, „(n)ení-li přestěhování rodiny do země původu právně či fakticky možné, je správní orgán dále povinen se zabývat i tím, zda má žadatelka možnost získat jiné oprávnění k pobytu na území ČR, než je mezinárodní ochrana, a zda by i případné krátkodobé odloučení stěžovatelky od jejího nezletilého dítěte, pokud by bylo spojeno s vyřízením oprávnění k pobytu, nebylo, vzhledem k věku dítěte a dalším okolnostem, nepřiměřeným zásahem do jejího rodinného a soukromého života.“ V odkazované věci se sice jednalo o případ skutkově odlišný (žadatelkou byla matka nezletilého dítěte, závislá na příjmech svého manžela), podstata věci je však stejná. Pokud žalovaný v napadeném rozhodnutí navrhoval, aby krátkodobě vycestovala pouze žalobkyně (bez svého syna), již se nezabýval otázkou nepřiměřenosti odloučení syna žalobkyně jakožto osoby dosud zcela závislé na péči své matky (nehledě na to, že v důsledku tohoto postupu by zde syn žalobkyně pobýval bez oprávnění k pobytu). V tomto ohledu a s odkazem na citovanou judikaturu Nejvyššího správního soudu je nutno žalovanému rovněž vytknout, že se nezabýval tím, jaké pobytové oprávnění podle zákona o pobytu cizinců může žalobkyně a její syn s ohledem na svoji situaci získat, resp. zda případně okolnosti spojené s vyřízením takové žádosti o povolení (např. lhůta k jejímu vyřízení) nejsou s ohledem na stav syna žalobkyně překážkou vycestování.
31. Lze tak shrnout, že se žalovaný vyhnul podstatě předcházejících výtek soudu a podmínkami pro udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu se nezabýval tak, jak bylo vyžadováno v rozsudku zdejšího soudu ze dne 27. 9. 2018, č. j. 34 Az 6/2017 – 44. Žalovaný na jednu stranu nezpochybnil rodinnou či sociální situaci žalobkyně a nezpochybnil ani existenci jejich zdravotních problémů, resp. zdravotního stavu jejího syna. Na stranu druhou však v napadeném rozhodnutí nezohlednil životní situaci žalobkyně a jejího syna v celé požadované šíři potřebné rodinné péče, případ hodnotil selektivně a v rozporu s relevantní judikaturou Nejvyššího správního soudu nepřihlédl k rodinným poměrům žalobkyně a jejím potřebám, resp. potřebám jejího postiženého syna. Krajský soud má přitom za to, že dosud zjištěné skutkové okolnosti důvodně nasvědčují tomu, že podmínky pro udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu jsou v případě žalobkyně splněny, neboť na jejich podkladě lze seznat nepřiměřenost požadavku žalovaného (byť) na krátkodobé vycestování žalobkyně (a jejího syna) do země původu.

32. S ohledem na přijatý závěr, resp. s ohledem na koncepci žaloby, se krajský soud pouze stručně vypořádá s toliko obecně vznesenou žalobní argumentací týkající se § 14 zákona o azylu. Ostatně jak sama žalobkyně přiznává, sama důvody pro udělení humanitárního azylu nesplňuje. Jak vyplývá z judikatury Nejvyššího správního soudu, smyslem tohoto institutu je „*možnost správního orgánu poskytnout azyl i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto „nehumanní“ azyl neposkytnout*“, přičemž míra volnosti reakce správního orgánu na různé případy je omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 – 55).
33. Na udělení humanitárního azylu není právní nárok, ani subjektivní právo (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003 - 38, či ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 - 48), přístup správních soudů při posouzení, zda by v konkrétním případě měl být humanitární azyl udělen, je tradičně zdrženlivý. Žalovaný neurčitý právní pojem „*důvody hodné zvláštního zřetele*“ vyložil na s. 12 napadeného rozhodnutí tak, že se jedná o „*ojedinělé a velmi závažné případy, kdy je např. žadatel v situaci bezprostředního ohrožení jeho života, či v případech nemožnosti po návratu do vlasti dosáhnout na nutnou adekvátní zdravotní péči či léčbu*“. S žalobkyní se nelze ztotožnit v tom, že by správní úvaha žalovaného, že žalobkyně mezi tyto případy nespadá, byla neodůvodněná; ostatně žalobkyně sama své důvody o udělení mezinárodní ochrany primárně odvozovala od potřeby zajistit péči o svého postiženého syna, kterou má saturovat rodina žalobkyně žijící na území ČR. Závěr žalovaného o neudělení humanitárního azylu žalobkyni tak lze akceptovat.

VII. Závěr a náklady řízení

34. Soud přisvědčil žalobkyni, že žalovaný nedostatečně posoudil, resp. nesprávně vyhodnotil, naplnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany žalobkyni podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Proto napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení [§ 78 odst. 1 s.ř.s.]. Učinil tak bez jednání, neboť pro tento postup byly dány zákonné důvody [§ 51 odst. 1 s.ř.s.]. Právním názorem, který soud v tomto rozsudku vyslovil, je v dalším řízení žalovaný vázán.
35. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně měla ve věci úspěch, a proto jí soud přiznal náhradu důvodně vynaložených nákladů řízení před soudem tvořených náklady za zastoupení advokátem za tři úkony právní služby po 3 100 Kč (převzetí věci, sepsání žaloby, podání repliky) a tři režijní paušály po 300 Kč, celkem tedy 10 200 Kč podle § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 a § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, a částkou 2 142 Kč odpovídající dani z přidané hodnoty, kterou je advokát povinen z odměny za zastupování a z náhrad odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (§ 57 odst. 2 s.ř.s.). Celková výše žalobkyni přiznaných nákladů tak činí 12 342 Kč.
36. Krajský soud nakonec považuje za vhodné poskytnout účastníkům řízení vysvětlení týkající se změny v obsazení soudu a z toho plynoucí skutečnosti, že ve věci

nerozhodovala samosoudkyně JUDr. Kateřina Mrázová, Ph. D., jak byli účastníci řízení poučeni v průběhu soudního řízení, nýbrž samosoudkyně Mgr. et Mgr. Lenka Bahýľová, Ph. D. Změnou rozvrhu práce Krajského soudu v Brně č. 8 na rok 2021, která je dostupná též na www.justice.cz, totiž došlo s účinností od 1. 9. 2021 k zařazení naposled jmenované soudkyně do soudního oddělení 34 Az, do něhož je zařazena též samosoudkyně JUDr. Kateřina Mrázová, Ph. D. Tato samosoudkyně je však t. č. dlouhodobě nepřítomná, a proto v této věci, která přišla na pořad jednání, rozhodovat nemohla.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno dne 29. září 2021

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýľová, Ph.D., v. r.
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje: B. Z.